የሰ/መ/ቁ. 91710

ህዳር 16 ቀን 2006 ዓ.ም

ዳኞች፡- አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

ረታ ቶሎሳ

አዳነ ንጉሴ

ሙስጠፋ አህመድ

አመልካች፡- ሕጻን ሪያን ሚፍታህ ሞግዚት ወ/ሮ ፋጡማ በሽር ቀረቡ

ተጠሪ፡- ኤልሲውዲ ኬብልስ ኃላፊነቱ የተ.የግል ማህበር የቀረበ የለም

መዝገቡ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል፡፡

ፍ ር ድ

በዚህ መዝገብ የቀረበው ጉዳይ የጉዳት ካሳን የሚመለከት ነው፡፡የአመልካች ሞግዚት በፌ/መ/ደረጃ ፍ/ቤት ባቀረቡት ክስ ተጠሪ የከሳሽን እውቅናና ፈቃድ ሳያገኝ የህፃኑን ፎቶ ከሰኔ ወር 2000 ዓ/ም ጀምሮ ለማስታወቂያ ስራ በመጠቀም ግዙፍ የሆነ የማስታወቂያ ሰሌዳ በማሰራት ድርጅቱንና የድርጅቱን ምርቶች በአዲስ አበባ ከተማ የተለያዩ ቦታዎች እና ግብጽን ጨምሮ በተለያዩ ሃያ አምስት ሀገራት በኢተርኔት ሲያስተዋውቅ መቆየቱን፣ይህ ሕገ ወጥ ተግባር በመሆኑ ተገቢውን የካሳ ክፍያ እንዲፈፅም ቢጠየቅም ፈቃደኛ ሳይሆን ቆይቶ በኋላ ላይ ብር 15,000.00 (አስራ አምስት ሺ.ህ ብር) ለመክፈል ቢደራደሩም ክፍያው በማስታወቂያ ስራ ከተገኘው ጥቅም ጋር ሲነፃፀር ተመጣጣኝ ያልሆነና አነስተኛ በመሆኑ ከሳሽ ሊስማሙ ያለመቻላቸውን ዘርዝረው ከሰኔ ወር 2000 ዓ/ም ጀምሮ እስከ የካቲት ወር 2004 ዓ/ም ለማስታወቂያ ስራ ለተጠቀመው የህፃኑ ፎቶ ብር 400,000.00 (አራት መቶ ሺ.ህ) እንዲከፍላቸው ይወሰን ዘንድ ዳኝነት ጠይቀዋል፡፡የአሁኑ ተጠሪ ለክሱ በሰጠው መልስም የመጀመሪያ ደረጃ እና የፍሬ ነገር ክርክሮችን ያቀረበ ሲሆን ፍርድ ቤቱንም የተጠሪ በኩል የቀረቡት የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያ ነጥቦችን ውድቅ አድርጎ በፍሬ ነገር ደረጃ የግራ ቀኙን ክርክርና ማስረጃ ከሰማ በኋላ ጉዳዩን መርምሮ ተጠሪን ለክሱ ኃላፊ ያደረገው ሲሆን የካሳውን መጠንም በተመለከተም በርትዕ ብር 200,000.00 (ሁለት መቶ ሺ.ህ) ሊሆን እንደሚገባው ወስኖ ይህንኑ የገንዘብ መጠን ተጠሪ ለአመልካች እንዲከፍል ወስኗል፡፡በዚህ ውሳኔ የአሁኑ ተጠሪ ቅር በመሰኘት ይግባኙን ለፌዴራሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት ያቀረበ ሲሆን የአሁኗ አመልካች ደግሞ የካሳ መጠኑ ላይ ቅር በመሰኘት መስቀለኛ ይግባኝ አቅርበው ፍርድ ቤቱ የአመልካችን መስቀለኛ ይግባኝ ሰርዞ በተጠሪ ይግባኝ ላይ ግራ ቀኙን አከራክሮ ተጠሪ ለክሱ ኃላፊ ተብሎ መወሰኑ ተገቢ ነው በማለት በዚህ ረገድ የተሰጠውን የስር ፍርድ ቤትን ውሳኔ ያፀናው ሲሆን በካሳ መጠኑ ላይ የተሰጠውን የውሳኔ ክፍል ግን በማሻሻል ብር 150,000.00 (አንድ መቶ ሃምሳ ሺ.ህ ብር) እንዲሆን ወስኗል፡፡የአሁኑ የሰበር አቤቱታ የቀረበውም በጉዳዩ ላይ ካሳን በተመለከተ ሁለቱም የበታች ፍርድ ቤቶች የሰጡት ውሳኔ መሰረታዊ የሆነ

የሕግ ስህተት ያለበት ነው በሚል ምክንያት ሲሆን አቤቱታው ተመርምሮም በሰበር ችሎቱ እንዲታይ በመደረጉ ለተጠሪ ጥሪ ተደርጎለት ቀርቦ ግራ ቀኙ በፅሑፍ እንዲከራከሩ ተደርጓል፡፡

የክርክሩ አመጣጥ አጠር ባለመልኩ ከላይ የተገለፀ ሲሆን ይህ ችሎትም የግራ ቀኙን ክርክር ለሰበር አቤቱታው መነሻ ከሆነው ውሳኔ እና አግባብነት ካላቸው ድንጋጌዎች ጋር በማገናዘብ አቤቱታ የቀረበበት ውሳኔ መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት ያለበት መሆን ያለመሆኑን እንደሚከተለው መርምሯል፡፡

ከፍ ሲል እንደተመለከትነው ተጠሪ የህጻኑን ፎቶ ለማስታወቂያ ስራ የተጠቀመበት ስለመሆኑና ይህንንም ሲያደርግ ከሕፃኑ ሞግዚት ተገቢውን ፈቃድ ያላገኘ መሆኑ እንዲሁም በማስታወቂያው ተጠሪ የኤሌክትሪክ ኬብል ምርቶችን በአዲስ አበባ ከተማ በተለያዩ ቦታዎች በሰሌዳ ለጥፎ ማስታወቁን፣በግብጽና በሌሎች <u>ሃያ አምስት ሃገራት</u> በኢንተርኔት ሲያስተዋውቅም የሕፃኑን ፎቶ ጥቅም ላይ ያዋለ መሆኑ ፍሬ ነገርን የማጣራትና ማስረጃን የመመዘን ስልጣን ባላቸው ፍርድ ቤቶች ተረጋግጧል፡፡ተጠሪም ቢሆን በዚህ ረገድ በበታች ፍርድ ቤቶች የተደረሰው ድምዳሜ ስርዓቱን ጠብቆ በበላይ ፍርድ ቤት ስለመቀየሩ ገልጾ ያቀረበው ክርክር የለም፡፡ስለሆነም ተጠሪ የህጻኑን ፎቶ ለኤሌክትሪክ ኬብል ምርቶቹ ለማስተዋወቅ ያለሕፃኑ ሞግዚት ፈቃድ መጠቀሙ የተረጋገጠ ጉዳይ ነው፡፡እንዲህ ከሆነ በፍ/ብ/ሕ/ቁጥር 27 ድንጋጌ ስር ባለፎቶግራፉ ወይም ባለስዕሉ ካልፈቀደ በቀር የማንም ሰው ፎቶግራፍ ወይም ስዕል በሕዝብ አደባባይ ሊለጠፍም ሆነ ሊባዛ ወይም ሊሸጥ እንደማይቻል የተመለከተ በመሆኑና በፍ/ሕ/ቁጥር 28 ስር የተመለከተው ልዩ ሁኔታ ስለመኖሩም ተጠሪ ጠቅሶ ያቀረበው ክርክርና ማስረጃ የሌለ በመሆኑ የሕፃኑ ፎቶ ጥቅም ላይ ለዋለበት የማስታወቂያ ስራ ተጠሪ ካሳ የማይከፍልበት ህጋዊ ምክንያት የለም፡፡በዚህ ሰበር አከራካሪ የሆነው የከሳ መጠኑ ሲሆን ካሳው የሚከፈልበትን አግባብ በተመለከተ ለጉዳዩ ቀጥተኛ ተፈፃሚነት ያለው የሕጉ ክፍል በፍ/ብ/ሕ/ቁጥር 29(2) ድንጋጌ ስር አስፍሯል፡፡በዚህ ድንጋጌ መሰረት በርትዕ አስፈላጊ ሁኖ ሲታይ ስዕሉን በአደባባይ በመለጠፍና በመሸጥ የተጠቀመው ሰው በዚሁ ምክንያት ያገኘው ሀብት ተመዛዛኝ በሚሆንበት መጠን ዳኞች ካሳ እንዲከፍል ሊወስኑበት እንደሚችሉ ተደንግጓል፡፡ከዚህ አንጻር ጉዳዩን ስንመለከተው የስር ፍርድ ቤት ተጠሪ የካሳውን መጠን ክዶ በመከራከሩና አመልካችም በፍ/ብ/ሕ/ቁጥር 2141 በተመለከተው አግባብ ትክክለኛውን የካሳ መጠን በማስረጃ ያለማስረዳታቸውን ግንዛቤ ውስጥ በማስገባት በፍ/ብ/ሕ/ቁጥር 29(2) በተሰጠው ስልጣን መሰረት የካሳውን መጠን ብር 200,000.00 (ሁለት መቶ ሺህ ብር) እንዲሆን የወሰነ ሲሆን አመልካች በዚህ ውሳኔ ቅር በመሰኘትም በስርዓቱ መሰረት የመስቀለኛ ይግባኝ አቅርበው ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት የካሳ መጠኑን የሕጻኑ ፎቶ በማስታወቂያው ከተገለፁት የምርት አይነቶች ጋር የሚኖረውና ሊያስገኝ ከሚችለው ጥቅም አንፃር፤ከነባራዊው ሁኔታ በመነሳት በመመርመር በስር ፍርድ ቤት የተወሰነው የካሳ መጠን የባዛ ሁኖ ማግኘቱን ጠቅሶ ብር 150,000.00 (አንድ መቶ ሃምሳ ሺህ) የካሳ መጠን ሊሆን እንደሚገባ ወስኗል፡፡ይህ የበታች ፍርደ ቤቶች የካሳ ውሳኔ በፍ/ብ/ሕ/ቁጥር 29(2) ስር የተመለከተውን ድንጋጌ ይዘትና መንፈስ መሰረት ያደረገ ነው ከሚባል በስተቀር የሚነቀፍበት አግባብ የለም፡፡የአመልከች የመስቀለኛ ይግባኝም በይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት ታይቶ ተቀባይነት ያጣ መሆኑን የክርክሩ ሂደት ያሳያል፡፡ይህም ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 340 እና 337 ድንጋጌዎች ስር የተመለከተውን የክርክር አመራርና የዳኝነት አሰጣጥ ስርዓት የተከተለ መሆኑን ከሚያስገነዝብ ውጪ የአመልካች የመስቀልኛ ይግባኝ ሳይታይ የታለፈ ነው ለማለት የማያስችል በመሆኑ በዚህ ረገድ የስር ፍርድ ቤት የሰጠው ትእዛዝም የሚነቀፍ ሁኖ አልተገኘም፡፡ሲጠቃለልም ካሳን አስመልክቶ በጉዳዩ ላይ የተሰጠው ውሳኔ ለጉዳዩ ቀጥተኛ ተፈፃሚነት ያላቸውን

የጉዳት ካሳ ድንጋጌዎችን ያላገናዘበና መሰረታዊ የሕግ ስህተት የተፈፀመበት ነው ለማለት ስላልተቻለ ተከታዩን ወስነናል፡፡

ው ሳ ኔ

1. የፌ/መ/ደረጃ ፍ/ቤት 182576 መጋቢት 18 ቀን 2005 ዓ.ም ተሰጥቶ በፌ/ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 135075 ሰኔ 24 ቀን 2005 ዓ/ም የተሻሻለው ውሳኔ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 348(1) መሰረት ፀንቷል፡፡
2. ለአመልካች በርእት ብር 150,000.00(አንድ መቶ ሃምሳ ሺህ ብር) ተጠሪ እንዲከፍል በተሰጠው ውሳኔ መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት አልተፈፀመም ብለናል፡፡
3. በዚህ ችሎት ለተደረገው ክርር ወጪና ኪሳራ ግራ ቀኙ የየራሳቸውን ይቻሉ ብለናል፡፡

መዝገቡ ተዘግቷል፤ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ፡፡

የማይነበብ የአራት ዳኞች ፊርማ አለበት፡፡

የልዩነት ሐሣብ

በዚህ ጉዳይ የፌዴራሉ መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ተጠሪ የህፃን ሪያን ሚፍታህን ፎቶ ከ2000 ዓ.ም ጀምሮ ላሉት 4 ዓመታት ያለፈቃዳ ምርቱን በሐገር ውስጥ ግብጽ እና በሌሎች 25 ሃገራት በተለያዩ መንገዶት ሲያስተዋውቅበት መቆየቱን ካረጋገጠ እና ለክሱም ተጠሪ ኃላፊ መሆኑን ከወሰነ በኃላ የካሣ መጠኑን በተመለከተም ከፍ/ብ/ህ/ቁ. 2090፣ 2091፣2102 እና 29/2/ ድንጋጌዎች ይዘት አኳያ በመመርመር አመልካች እንዲከፍለው የጠየቀውን የካሣ ክፍያ ብር 400,000 እንዳለ ባለመቀበል እና በሌላ በኩልም ተጠሪ የህፃኑን ፎቶ በመጠቀም ያገኘው ጥቅም በትክክል ምን ያህል እንደሆነ ሂሣቡ ተሰልቶ በግልጽ የታወቀ ነገር ባይኖርም ሆኖም ንግ ፎቶውን ለምርቱ ማስታወቂያነት የተጠቀመበትን የጊዜ እርዝማኔ እና ማስታቂያ የተሰራጨበትን ሃገራት ብዛትና የስርጭት አድማሱን ግምት ውስጥ በማስገባት እና በሁለቱም በኩል ግንዛቤ ውስጥ ገብተው ሊታዩ የሚገቡትን አጠቃላይ ሁኔታዎች በመመዘን ተጠሪ በርትእ ብር 200,000 ለህፃን ሪያን እንዲከፍል በማለት ወስኗል፡፡

በተጠሪ አመልካችነት ጉዳዩን በይግባኝ የተመለከተው የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት በበኩሉ ኃላፊነትን በተመለከተ በበታች ፍ/ቤት የተሰጠውን የውሣኔ ክፍል ሙሉ በሙሉ ካፀና በኃላ የካሣ መጠኑን በተመለተ የሰጠውን የውሣኔ ክፍል ግን ብር 200,000 የተጋነነ ነው በማለት መጠኑን ወደ ብር 150,000 በመቀነስ ውሣኔ የሰጠ ሲሆን ሆኖም ግን በመርህ ደረጃ የካሣ መጠንን አስመልክቶ በመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ደኞች በተወሰነ ፍርድ ላይ ለበላይ ፍ/ቤቶች ይግባኝ ለማለት አይቻልም በማለት በፍ/ብ/ሕ/ቁ. 2152 ሥር ከተደነገገው አኳያ የይግባኝ ሰሚ ፍ/ቤቱ ውሣኔ የሚጣጣም ሆኖ አልተገኘም የካሣ መጠንን በተመለከተ ጉዳዩን በመጀመሪያ ደረጃ አይቶ በሰጠው ውሣኔ ላይ ይግባኝ የሚቀፈቀደው በፍ/ብ/ህ/ቁ. 2153 ሥር እንደተመለከተው ልዩና የተበቁ ሁኔታዎች ሲኖሩ ብቻ ነው፡፡ እነዚህ ሁኔታዎችም

- የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት የካሣ አከፋፈሉን ሲወስን ግንዛቤ ውስጥ ሊገቡ የማይገባቸውን ሁኔታዎች ግምት ውስጥ እንዲገቡ አድርጐ ከሆነ ወይም ግንዛቤ ውስጥ መግባት የነበረባቸውን ሁኔታዎች ሣያስገባ ቀርቶ እንደሆነና፤
- የካሣ መጠኑም በግልጽ ከአእምሮ ግምት ውጭ በሆነና የተወሰነውም በማድላት ወይም በዝንባሌ መሆኑ እርግጥ ሆና የተገኘ እንደሆነ፤
- እንዲሁም በፍ/ቤቱ የተወሰነው የካሣ ገንዘብ በሒሣብ ረገድ ስህተት ያለበት ሆኖ የተገኘ እንደሆነ ነው፡፡ ወደተያዘው ጉዳይ ስንመለስ የፌዴራሉ መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ከፍ ሲል እንደተገለፀው ለአመልካች ሊከፍል የሚገባውን የካሣ ክፍያ ከማስታወቂያው ጊዜ ቆይታ እና የስርጭት እንድማሱን ግምት ውስጥ በማስገባት እና ጉዳዩንም ከፍ/ብ/ህ/ቁ. 29/2/፣ 2102፣2090 እና 2091 ድንጋጌዎች ይዘት መንፈስ አኳያ አገናዝቦ ተጠሪው ካገኘው ጥቅም ጋር ተመዛዛኝ ነው ያለውን ብር 200,000 ለአመልካች እንድከፍለው ወስኗል ከዚህ ጋር በተያያዘ አንድ ሊጠቀስ የሚገባው ጉዳይ እንደሚታወቀው ልጆች በተፈጥሮአቸው ከአዋቂ ሰው በተለየ ሁኔታ ተወዳጅ እና የሰውን ስሜት የሚስቡ በመሆናቸው ተጠሪም ከዚህ ውጭ ባልሆነ ምክንያት ያለምንም የልጅም ሆነ የልጁ ሞግዚት ፈቃድ ውጭ ፎቶውን ለምርቱ ማስተዋቂያነት ተጠቅሞ ጥቅም እስካገኘ ድረስ ለህፃኗ ካሣ የማይከፍልበት ምክንያት የለም፡፡ በዚሁ አግባብ የፌዴራሉ መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤትም በርትእ ተገቢ ነው ያለውን ተመዛዛኝ የሆነ ውሣኔ ሰጥቷል ሆኖም ግን ይግባኝ ሰሚ ፍ/ቤቱ ከፍ/ብ/ሕ/ቁ. 2152 እና 2153 ድንጋጌዎች ይዘት አኳያ በበታች ፍ/ቤት የተሰጠውን የኪሣራ ገንዘብ በይግባኝ ክርክር ደረጃ ተመልክቶ ውሣኔውን ለመለወጥ የሚያስችለው በቂ የሕግ እና የፍሬ ነገር ምክንያት ሣይኖር የተጋነነ ነው በሚል ምክንያት ወደ ብር 150,000 መቀነሱ አግባብ አይደለም፡፡ ከፍ ሲል የተጠቀሱትን የሕጉን ድንጋጌወች ይዘትም ያገናዘበ አይደለም ይህ በሕጉ ረገድ የተፈፀመው ስህተትም በዚህ ሰበር ሰሚ ችሎት መታረም ሲገባ በአብላጫ ድምጽ እንዲፀና መደረጉ ተገቢ አይደለም በማለት ስሜ በ3ኛ ተራ ቁጥር የተጠቀሰው ዳኛ የልዩነት ሐሳቤን አስቀምጫለሁ፡፡

የማይነበብ የአንድ ዳኛ ፊርማ አለበት፡፡

ቤ/ዮ